

Радченко Владислав Сергійович
магістр права юридичного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Radchenko Vladyslav
Master of Laws at the Faculty of Law
Taras Shevchenko National University of Kyiv
ORCID: 0000-0002-3838-1721

DOI: 10.25313/2520-2308-2024-7-10125

ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В АРХІТЕКТУРІ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ

APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN ARCHITECTURE: LEGAL ASPECTS

Анотація. Вступ. У статті розглядаються правові проблеми, які виникають у зв'язку із застосуванням технологій штучного інтелекту в архітектурній діяльності.

Мета. Стаття присвячена дослідженню правових засад застосування технологій штучного інтелекту у проектуванні будівель та споруд, визначенню національного та зарубіжного рівня правового регулювання відносин, пов'язаних з використанням об'єктів, створених за його допомогою, окресленню загальних тенденцій та прогнозуванню викликів, що постають перед суспільством у зв'язку використанням сучасних інформаційних технологій у сфері архітектури.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правове забезпечення регулювання відносин щодо використання технологій штучного інтелекту в архітектурній сфері; 2) праці вітчизняних та зарубіжних авторів у сфері правового забезпечення охорони результатів інноваційної діяльності в галузі архітектури та містобудування.

У процесі визначення особливостей використання технологій штучного інтелекту в архітектурній сфері були застосовані загальноюридичні та спеціально-наукові методи дослідження юридичних явищ та закономірностей.

Результати. Сучасні інформаційні технології впливають на різні сфери суспільного життя, пришвидшують та полегшують вирішення складних технологічних, управлінських та організаційних проблем. У цьому аспекті саме у сфері архітектури спостерігаються широкі можливості до проектування нових будівель та споруд із застосуванням технологій штучного інтелекту. Водночас, у світі, так і у межах України наразі не вироблено єдиних та усталених правових підходів щодо визначення правового режиму об'єктів, створених за допомогою штучного інтелекту, визначення їх належності та обсягу відповідальності за шкоду заподіяну у зв'язку з їх застосуванням.

Перспективи. В ЄС Закон про штучний інтелект (Artificial Intelligence Act) 2024 р спрямований, насамперед, на захист основоположних прав та свобод людини від активного застосування технологій штучного інтелекту. У положеннях Закону не регламентовані відносини щодо охорони прав інтелектуальної власності на об'єкти, створені за допомогою технологій штучного інтелекту.

На відміну від ЄС, у національному законодавстві правова охорона відносин, що виникають у зв'язку із застосуванням технологій штучного інтелекту у межах авторського права регламентована Законом України «Про авторське право і суміжні права». Незважаючи на його прогресивні положення, у тексті Закону чітко не визначено питання належності прав на неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою. Зазначене зумовлює потребу вирішення учасниками конкретних договірних відносин даного питання при погодженні умов використання комп'ютерних програм, функціонування яких базується на технологіях штучного інтелекту.

Ключові слова: штучний інтелект, архітектура, комп'ютерна програма, право особливого роду, право ЄС.

Summary. Introduction. The article deals with the legal issues arising in connection with the use of artificial intelligence technologies in architectural activities.

Objective. The article is devoted to the study of the legal basis for the use of artificial intelligence technologies in the design of buildings and structures, determination of the national and foreign level of legal regulation of relations related to the use of objects created with its help, identification of general trends and forecasting of the challenges faced by society in connection with the use of modern inorganic technologies in the field of architecture.

Materials and methods. The materials of the study are: 1) regulatory and legal support for the regulation of relations regarding the use of artificial intelligence technologies in the architectural field; 2) works of domestic and foreign authors in the field of legal support for the protection of the results of innovative activities in the field of architecture and urban planning.

In the process of determining the specific features of the use of artificial intelligence technologies in the architectural sphere, the author applied general legal and special scientific methods of studying legal phenomena and patterns.

Results. Modern information technologies affect various spheres of social life, accelerate and facilitate the solution of complex technological, managerial, and organizational problems. In this aspect, it is in the field of architecture that we can observe wide opportunities for designing new buildings and structures using artificial intelligence technologies. At the same time, neither in the world nor in Ukraine have unified and well-established professional approaches been developed to determine the regulatory regime of objects created with the help of artificial intelligence, to determine their ownership and the scope of responsibility of the relevant entities.

Prospects. In the EU, the Artificial Intelligence Act of 2024 is aimed primarily at protecting fundamental human rights and freedoms from the active use of artificial intelligence technologies. The provisions of the Act do not regulate relations regarding the protection of intellectual property rights to objects created using artificial intelligence technologies.

Unlike in the EU, in national legislation, legal protection of relations arising from the use of artificial intelligence technologies within the framework of copyright is regulated by the Law of Ukraine "On Copyright and Related Rights". Despite its progressive provisions, the text of the Law does not clearly define the issue of ownership of rights to non-original objects generated by a computer program. This necessitates that the parties to contractual relations should resolve this issue when agreeing on the terms of use of such computer programs which use artificial intelligence technologies.

Key words: artificial intelligence, architecture, computer program, special kind of law, EU law.

Постановка проблеми. Незважаючи складні умови воєнного часу наразі можна констатувати, що однією із сфер економіки, яка буде стрімко розвиватися в умовах повоєнної розбудови України є галузь будівництва та архітектури. Разом з генезисом ІТ-сфери та зростанням загального рівня інформатизації всіх суспільних процесів, будівельна галузь буде основою залучення капіталовкладень та інвестиційної привабливості економіки повоєнної України.

Не випадково, що впровадження сучасних інформаційних технологій у галузі будівництва та архітектури, застосування новітніх методик у процесах містобудування, планування та забудови територій, при проектуванні естетичних та ергономічних будівель та споруд з урахуванням викликів, потенційних ризиків та загроз сучасності мають бути предметом підвищеної уваги як з боку представників технічної сфери (архітекторів, інженерів, проектувальників тощо), так серед науковців, які вже зараз мають враховувати реалії розвитку інформаційних технологій при прогнозуванні напрямків суспільного розвитку.

Зазначені аспекти мають бути також у фокусі законодавчої уваги при формуванні сучасної системи правового регулювання відповідного кола суспільних відносин, враховуючи загальний європейський вектор побудови державотворення України та прискореної діджиталізації суспільних процесів сучасності.

Однією із новітніх тенденцій, які постають перед суспільством є активний розвиток та використання технологій штучного інтелекту та вирішення тих проблем та ризиків, які можуть виникати у зв'язку з їх застосуванням у різних сферах людської життєдіяльності, у тому числі у галузі архітектури.

Сучасні інформаційні технології впливають на різні сфери суспільного життя, пришвидшують та полегшують вирішення складних технологічних,

управлінських та організаційних проблем. У цьому аспекті саме у сфері архітектури спостерігаються широкі можливості до проектування нових будівель та споруд із застосуванням технологій штучного інтелекту. Водночас, у межах правової площини виникає значне коло питань щодо обсягів та потенційних ризиків використання таких технологій у процесах архітектурного планування та подальшого будівництва зазначених об'єктів. Вони пов'язані із визначенням фігури творця відповідного твору архітектури, створеного за допомогою таких технологій, порушення прав третіх осіб у процесах проектування, а також визначення відповідальних осіб за помилки у будівлях та спорудах, їх цілісності та конструктивної придатності у разі їх побудови на підставі архітектурних проектів, створених з застосуванням штучного інтелекту.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даного наукового дослідження є розгляд правових засад застосування технологій штучного інтелекту у проектуванні будівель та споруд, визначення національного та зарубіжного рівня правового регулювання відносин, пов'язаних з використанням об'єктів, створених за його допомогою, окреслення загальних тенденцій та прогнозування викликів, що постають перед суспільством у зв'язку використанням сучасних інформаційних технологій у сфері архітектури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання охорони прав на твори архітектури були предметом наукового розгляду та дослідження А. Вербицької [1], Є. Грекова [2], Н. Мироненко [3], О. Орлюк [4], Х. Тарасенко [5] та інших вчених. Науковці К. Зеров [6], Ю. Капіца [7], Д. Прилипка [8], І. Якубівський [9] досліджували правові проблеми, що виникають у процесі застосування штучного інтелекту у сфері інтелектуальної власності.

Разом з тим, наразі у вітчизняній правовій науці відмічається відсутність системних досліджень та оцінки правових проблем, що можуть виникати у зв'язку із застосування сучасних інформаційних технологій та технологій штучного інтелекту у сфері архітектури та містобудування, що зумовлює актуальність даного дослідження. Винятком у цьому аспекті є наукове дослідження О. Ніколаєвої [10], присвячене правовому режимі творів архітектури, створених з використанням штучного інтелекту. Як зазначає науковиця штучний інтелект не може бути визнаний суб'єктом авторського права, якщо йдеться про твір архітектури. Авторські права на об'єкт архітектури, з позиції вченої [10, с. 215], мають бути розподілені між розробником штучного інтелекту та архітектором залежно від ступеня використання відповідного програмного продукту у створенні твору архітектури та внеску власне архітектора як користувача штучного інтелекту.

Виклад основного матеріалу. В останні роки архітектурні бюро та компанії все частіше починають застосовувати у процесі проектування будівель та споруд комп'ютерні програми з елементами технологій штучного інтелекту. Інструменти створення іміджу, такі як XKool, Dall-E, Midjourney і Stable Diffusion, дозволяють без зусиль створювати нові дизайни хмарочосів, у вигляді фантазійного поєднання наукової фантастики та модерну [11].

Штучний інтелект може дати початок «неокласичному футуристичному» архітектурному стилю і призвести до великих змін в дизайні. Таку думку в інтерв'ю Dezeen висловив китайський архітектор Тім Фу [12]. У рамках проекту The AI Stone Carver Фу створив серію капітелей колон за допомогою генератора зображень Midjourney, які потім були вручну висічені в каменів компанією Apfel. За словами Фу, це приклад того, як штучний інтелект може поєднувати різні концепції, і в цьому полягає його головна сила [12].

Відтак, у сфері архітектури провідні проєктувальні та дизайнерські компанії вже активно застосовують технології штучного інтелекту. При цьому, сфера та обсяг їх використання у найближчій перспективі будуть лише зростати. Тому не випадково, що як у наукових колах, так і серед юристів-практиків виникає все більше правових питань, пов'язаних із застосуванням технологій штучного інтелекту, що потребують свого законодавчого вирішення та нормативного регулювання.

Однією з основних проблем, що виокремлюється у сфері використання інформаційних технологій в архітектурі є питання правосуб'єктності штучного інтелекту. Іншими словами: кого визначати творцем твору архітектури, створеного штучним інтелектом — власне самий штучний інтелект, творця (розробника) цього штучного інтелекту, його власника чи користувача. Єдиної думки з цього приводу у науковій теорії немає. Тому, варто розглянути та проаналізувати різні підходи.

Згідно першого підходу об'єкти, створені штучним інтелектом не можуть отримати правову охорону та є суспільним надбанням. Прихильники цієї концепції вважають, що такі об'єкти не є результатом інтелектуальної та творчої діяльності. Відповідно права інтелектуальної власності на такі об'єкти не виникають, а самі об'єкти можуть вільно використовуватися будь-якою особою без згоди та без виплати винагороди. Проте, така концепція суперечить сутності прав інтелектуальної власності, які мають характеризуватися високим рівнем охорони, що допомагає забезпечити підтримку і розвиток творчості та інтелектуальної діяльності в інтересах як творців і споживачів інтелектуальної власності, так і культури загалом. Крім того, компанії, які інвестують у розроблення штучного інтелекту та створених на його основі об'єктів інтелектуальної власності, можуть припинити свою діяльність, що стримуватиме розвиток інформаційних технологій та інновацій.

Згідно іншого (антропоцентричного) підходу автором завжди є людина, а штучний інтелект може бути лише інструментом в її руках. Це традиційний підхід, адже за національним законодавством творцем може бути виключно людина. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» [13] автором є фізична особа, яка своєю творчою діяльністю створила твір.

Перевагами антропоцентричної концепції є відсутність потреби додаткової законодавчої регламентації відносно охорони творів архітектури, створених за допомогою технологій штучного інтелекту. Крім того, на відміну від попередньої концепції, у суспільства буде мотивація та стимул створювати нові об'єкти інтелектуальної власності, щоб отримати економічну вигоду від їх використання. Прихильники цього підходу наводять аргументи, що штучний інтелект не є повністю автономною системою та залежить від людини, залежить від програм та алгоритмів, які написані людиною та від дій користувача.

Водночас, за такого підходу виникає питання: кого ж визнавати творцем — розробника чи користувача штучного інтелекту. Так, на думку Ніла Брустліна права інтелектуальної власності на роботу створену програмою мають належати програмісту, оскільки саме завдяки його твору (програмному забезпеченню) було породжено інший твір, а отже він є логічним власником прав на нього [14, с. 306].

Недоліком цього підходу є те, що визнання розробника творцем об'єктів інтелектуальної власності не відповідає загальним вимогам законодавства про інтелектуальну власність, адже розробник, як правило, не бере участі в процесі створенні об'єктів. Якщо ж говорити про користувача штучного інтелекту як творця інтелектуальної власності, то його дії полягають у запуску комп'ютерної програми, завантаженні певних матеріалів, встановленню налаштувань тощо, які також не можна повною мірою вважати творчою діяльністю.

Як слушно зазначає О. Ніколаєва «основним питанням про визначення авторства твору створеного з використанням штучного інтелекту є розподіл авторських прав між розробником штучного інтелекту та його користувачем, що у світовій практиці здійснюється або на користь розробника, або спільно між розробником та користувачем. Власне це питання має вирішуватися з огляду на ступінь автоматизації процесів створення твору архітектури та участі архітектора, який використовує штучний інтелект у його створенні та втіленні» [10, с. 215].

Існує також концепція визнання «творцем» об'єктів інтелектуальної власності самого штучного інтелекту. Раян Ебботт наводить наступні аргументи щодо визнання автором штучного інтелекту: не можна наділяти авторством людину, яка не є причетною до створення результату; неможливо ідентифікувати людину, яка є «причетною» до результату; якщо за штучним інтелектом не буде визнано авторства, то його розробники не будуть зацікавлені в його розвитку та нових відкриттях та будуть залишати ці відкриття під охороною комерційної таємниці [15, с. 1103–1104].

Проте, незважаючи на суттєві переваги такої концепції, вона є проблемною в її реалізації, адже потребує розробку та зміну правової доктрини та законодавства, оскільки передбачає створення правосуб'єктності штучного інтелекту та запровадження концепції «електронної особи». Навіть, якщо відкинути той факт, що автором може бути лише людина та допустимо існування правосуб'єктності штучного інтелекту, то залишається питання, чи можна взагалі назвати процес роботи штучного інтелекту творчою працею.

Прихильники концепції визнавати творцем об'єктів інтелектуальної власності безпосередньо самий штучний інтелект, пропонують ввести у правову доктрину новий окремий суб'єкт правовідносин — «електронну особу», яка буде наділена правосуб'єктністю, тобто мати правоздатність та дієздатність.

Якщо розглядати правосуб'єктність електронної особи як окремого суб'єкта, аналогічного людині, то їй необхідно отримати певний набір прав, схожих до людських. До прикладу, рівноправність електронних осіб, вільний розвиток особистості електронної особи, невідчужуваність прав і свобод електронної особи тощо. Проте, на даному етапі розвитку технологій штучного інтелекту, мабуть, неможливо повністю закріпити самостійну правосуб'єктність за штучним інтелектом. Наділення штучного інтелекту правосуб'єктністю передбачає в тому числі наділення його деліктоздатністю, тобто нести відповідальність за свої дії. Реалізувати це досить складно адже штучний інтелект володіє обмеженою вразливістю до покарання.

Перші спроби у запровадженні концепції електронної особи розглядаються в ЄС. Варто зазначити, що у 2017 р. Європейський парламент прийняв на

розгляд проект Резолюції про правовий статус роботів як «електронної особистості» [16].

У цьому зв'язку К. Зеров зазначає про те, що «авторське право могло б виникати первісно у «електронної особи», а сама ця особа діяла б аналогічно до норм про юридичні особи. Як і юридична особа, «електронна» особа могла б розглядатися як штучний фікційний суб'єкт, що допускається лише з юридичною метою» [6, с. 30].

Суттєвим поштовхом у розвитку правового регулювання відносин, пов'язаних з використанням технологій штучного інтелекту стало прийняття в ЄС Закону про штучний інтелект (Artificial Intelligence Act), ухваленого 13 березня 2024 р. [17]. Зазначеним Законом забороняється розпізнавання емоцій в освітньому та професійному середовищі, соціальний скоринг, прогноз та маніпулювання людською поведінкою або вразливими місцями за допомогою штучного інтелекту [18].

Нові правила забороняють певні додатки штучного інтелекту, які загрожують правам громадян, включно з системами біометричної категоризації на основі конфіденційних характеристик і нецільового збирання зображень обличчя з Інтернету або записів камер відеоспостереження для створення баз даних розпізнавання. Розпізнавання емоцій на робочому місці та в школах, соціальна оцінка, прогнозування (яке ґрунтується виключно на профілюванні особи чи оцінці її характеристик), а також штучний інтелект, який маніпулює людською поведінкою або використовує вразливі місця людей, також буде заборонено [18].

Таким чином, Закон про штучний інтелект ЄС спрямований, насамперед, на захист фундаментальних прав людини, демократії, верховенства права та стійкості навколишнього середовища від застосування технологій штучного інтелекту. Акт встановлює зобов'язання на основі потенційних ризиків і рівня впливу таких технологій на суспільство, захисту та обробки персональних даних та іншої чутливої інформації. Водночас, у зазначеному Законі не регламентовані відносини щодо охорони прав інтелектуальної власності на об'єкти, створені за допомогою технологій штучного інтелекту.

У національному законодавстві спроба регламентувати відносини, пов'язані з охороною прав інтелектуальної власності на об'єкти, створені з використанням штучного інтелекту була здійснена у новому Законі України «Про авторське право і суміжні права» від 01 грудня 2022 р. (набрав чинності 01 січня 2023 р.).

Аналізуючи положення зазначеного Закону, насамперед, відзначимо, що у його нормах не застосовується категорія «штучний інтелект» або «твір» у контексті об'єктів створених за допомогою технологій штучного інтелекту. Натомість, у тексті Закону використовується поняття «право sui generis на неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною

програмою (програмами)», а не термін «штучний інтелект».

У назві відповідної статті Закону йде мова не про охорону авторських чи суміжних прав, а про права особливого роду (право *sui generis*) на об'єкти, що генеруються комп'ютерною програмою та є неоригінальними об'єктами. Відтак, у цьому разі Закон не використовує категорію «створення» чи «твор», адже йде мова про об'єкти, сформовані (згенеровані) комп'ютерною програмою, а не людиною як творцем.

У ст. 8 Закону зазначається, що «неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою (програмами), охороняються правом особливого роду (*sui generis*) відповідно до ст. 33 цього Закону». Таким чином, законодавець не лише не визнає такі об'єкти результати творчої діяльності, але і не поширює на їх охорону відповідні положення законодавства про авторські права. Неоригінальним об'єктом, генерованим комп'ютерною програмою (програмами) вважається об'єкт, що відрізняється від існуючих подібних об'єктів та утворений у результаті функціонування комп'ютерної програми (програм) без безпосередньої участі фізичної особи в утворенні цього об'єкта.

Водночас, Закон розмежує правове регулювання відносин, по створенню об'єкта людиною з використанням комп'ютерної програми та відносини щодо охорони неоригінальних об'єктів, згенерованих комп'ютерними програмами як такими. У такому випадку комп'ютерна програма виступає як засіб (знаряддя) людини по створенню нових об'єктів, тому створені об'єкти, якщо вони відповідають вимогам законодавства (тобто, мають творчий, оригінальний характер та об'єктивну форму вираження) охороняються авторським правом. Отже, твори, створені фізичними особами з використанням комп'ютерних технологій, не вважаються неоригінальними об'єктами, згенерованими комп'ютерною програмою (ч. 1 ст. 33 Закону).

Закон досить цікаво вирішує проблему належності об'єктів, створених за допомогою технологій штучного інтелекту. Як загальний принцип закріплене положення про те, що суб'єктами права *sui generis* на неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою, є особи, яким належать майнові права або які мають ліцензійні повноваження на комп'ютерну програму (автори такої комп'ютерної програми, їх спадкоємці, особи, яким автори передали (відчужили) майнові права на комп'ютерну програму (програми) або правомірні користувачі комп'ютерної програми). Водночас, Закон досить широко визначає коло таких осіб — це можуть бути як розробники програми, так і її правомірні користувачі.

Питання належності прав *sui generis* на неоригінальні об'єкти, згенеровані відповідними комп'ютерними програмами можуть також визначатися договором, яким закріплюватися умови використання таких об'єктів та їх правова належність.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведений аналіз правових аспектів застосування технологій штучного інтелекту в архітектурі засвідчує, що провідними архітектурними компаніями вже активно застосовуються технології, що базуються на елементах штучного інтелекту при проектуванні будівель та споруд, плануванні та дизайну їх зовнішнього вигляду, внутрішнього оформлення, естетичного та ергономічного вираження. Однак, у світі, так і у межах України наразі ще не вироблено єдиних та усталених підходів стосовно визначення правового режиму об'єктів, створених за допомогою штучного інтелекту, визначення їх належності та обсягу відповідальності відповідних суб'єктів.

Водночас, як у національному законодавстві, так і у межах права ЄС впродовж останніх декількох років було прийнято ряд нормативних актів, в яких зроблено спробу регламентувати відносини, пов'язані з використанням технологій штучного інтелекту.

В ЄС Закон про штучний інтелект (Artificial Intelligence Act) 2024 р спрямований, насамперед, на захист основоположних прав та свобод людини від активного застосування технологій штучного інтелекту. Закон встановлює зобов'язання на основі потенційних ризиків і рівня впливу таких технологій на суспільство щодо захисту та обробки персональних даних та іншої чутливої інформації. Водночас, у зазначеному Законі не регламентовані відносини щодо охорони прав інтелектуальної власності на об'єкти, створені за допомогою технологій штучного інтелекту.

На відміну від ЄС, у національному законодавстві правова охорона відносин, що виникають у зв'язку із застосуванням технологій штучного інтелекту у межах авторського права регламентована Законом України «Про авторське право і суміжні права». У положеннях Закону не застосовується категорія «твор» у контексті об'єктів створених за допомогою технологій штучного інтелекту, натомість, він оперує поняттям «право *sui generis* на неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою (програмами)».

Незважаючи на прогресивні положення цього Закону, відзначимо, що у ньому чітко не вирішено питання належності прав на неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою. Суб'єктом таких прав може бути як автор (розробник) комп'ютерної програми, його правонаступники, інші особи, які мають ліцензійні повноваження на комп'ютерну програму або її правомірні користувачі. Зазначене зумовлює потребу вирішення учасниками конкретних договірних відносин цього питання при погодженні умов використання таких програм, що застосовують технології штучного інтелекту.

Література

1. Вербицька А. О. Твір архітектури як об'єкт авторського права: дис.к.ю.н.; Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2018. 235 с. URL: https://scc.knu.ua/upload/iblock/369/dis_Verbytska%20A.O.pdf (дата звернення: 20.07.2024).
2. Греков Є. А. Авторське право на твори архітектури: дис.к.ю.н.; спеціальність 12.00.03. К. : НДІ приватного права і підприємництва Академії правових наук України, 2007. 212 с.
3. Мироненко Н., Работягова Л. Твір архітектури як об'єкт договірних відносин. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2013. № 6. С. 10–18.
4. Право інтелектуальної власності: Академічний курс : підручник / О.П. Орлюк, Г.О. Андрощук, О.Б. Бутнік-Сіверський та ін.; за ред. О.П. Орлюк, О.Д. Святоцького. К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2007.
5. Тарасенко Х. Ю. Особливості правової охорони проектної документації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2019. № 55. Т. 2. С. 71–74.
6. Зеров К. О. Огляд теоретичних підходів щодо правової охорони об'єктів, згенерованих системами штучного інтелекту у сфері авторського права і суміжних прав. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2021. № 6. С. 25–37.
7. Капіца Ю. М. Тексти, музика, зображення, що створюються штучним інтелектом: до визначення моделі правової охорони. *Інформація і право*. 2021. № 1(36). С. 45–54.
8. Прилипко Д. Штучний інтелект та авторське право. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2021. № 2. С. 15–22.
9. Якубівський І. Є. Цивільно-правовий режим об'єктів, згенерованих штучним інтелектом. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія Право*. 2024 Вип. 82, Ч. 1. С. 355–361.
10. Ніколаєва О. В. Правовий режим творів архітектури, творених із використанням штучного інтелекту. *Вісник НТУУ «КПІ. Політологія. Соціологія. Право»*. 2023. Вип. 1 (57). С. 215–222.
11. Wainwright O. 'It's already way beyond what humans can do': will AI wipe out architects? *The Guardian*. 2024. URL: <https://www.theguardian.com/artanddesign/2023/aug/07/ai-architects-revolutionising-corbusier-architecture> (дата звернення: 20.07.2024).
12. Carlson C. AI design could «bring back the beauty and aesthetics of the classical era» says Tim Fu. *Dezeen*. 2023. URL: <https://www.dezeen.com/2023/08/16/ai-aesthetics-classical-era-tim-fu-aitopia/> (дата звернення: 20.07.2024).
13. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01 грудня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення: 20.07.2024).
14. Burstyn N. F. Creative Sparks: Works of Nature, Selection and Human Author. *Columbia Journal of Law & the Arts*. 2015. No 39. P. 281–310. URL: <https://academiccommons.columbia.edu/doi/10.7916/D8S75GR4> (дата звернення: 20.07.2024).
15. Abbott R. I Think, Therefore I Invent: Creative Computers and the Future of Patent Law. *Boston College Law Review*. 2016. Vol. 57. P. 1079–1126. URL: <https://lira.bc.edu/work/ns/39472700-d7fc-4c23-9b47-a7f631296a2e> (дата звернення: 20.07.2024).
16. European Parliament resolution of 16 February 2017 with recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics (2015/2103(INL)). *European Parliament*. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2017-0051_EN.html?redirect (дата звернення: 20.07.2024).
17. Artificial Intelligence Act: MEPs adopt landmark law. *European Parliament*. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20240308IPR19015/artificial-intelligence-act-meps-adopt-landmark-law> (дата звернення: 20.07.2024).
18. Artificial Intelligence Act. European Parliament legislative resolution of 13 March 2024. *European Parliament*. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0138_EN.pdf (дата звернення: 20.07.2024).

References

1. Verbytska A. O. Tvir arkhitektury yak ob'iekt avtorskoho prava: dys. k. i. u. n.: Kyivskyy natsionalnyy universytet imeni Tarasa Shevchenka, 2018. 235 s. URL: https://scc.knu.ua/upload/iblock/369/dis_Verbytska%20A.O.pdf (date of access: 20.07.2024).
2. Hrekov Ye. A. Avtorske pravo na tvory arkhitektury: dys. k. i. u. n.; spetsialnist 12.00.03. K.: NDI pryvatnoho prava i pidpriemnytstva Akademii pravovykh nauk Ukrainy, 2007. 212 s.
3. Myronenko N., Rabotiahova L. Tvir arkhitektury yak ob'iekt dohovirnykh vidnosyn. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti*. 2013. № 6. S. 10–18.
4. Pravo intelektualnoi vlasnosti: Akademichniy kurs: pidruchnyk / O. P. Orliuk, H. O. Androshchuk, O. B. Butnik-Siverskyi ta in.: za red. O. P. Orliuk, O. D. Sviatotskoho. K.: Vydavnychiy Dim "In Yure", 2007.
5. Tarasenko Kh. Yu. Osoblyvosti pravovoi okhorony proektnoi dokumentatsii. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii Pravo*. 2019. № 55. Т. 2. S. 71–74.
6. Zеров K. O. Ohliad teoretychnykh pidkhodiv shchodo pravovoi okhorony ob'iektiv, zghenerovanykh systemamy shtuchnoho intelektu u sferi avtorskoho prava i sumizhnykh prav. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti*. 2021. № 6. S. 25–37.

7. Kapitsa Yu. M. Teksty, muzyka, zobrazhennia, shcho stvoriuiutsia shtuchnym intelektom: do vyznachennia modeli pravovoi okhorony. *Informatsiia i pravo*. 2021. № 1(36). S. 45–54.
8. Prylypko D. Shtuchnyi intelekt ta avtorske pravo. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti*. 2021. № 2. S. 15–22.
9. Iakubivskiy I. Ie. Tsyvilno-pravovyi rezhym obektiv, zghenerovanykh shtuchnym intelektom. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu. Serii Pravo*. 2024 Vyp. 82, Ch. 1. S. 355–361.
10. Nikolaieva O. V. Pravovyi rezhym tvoriv arkhitektury, tvorenykh iz vykorystanniam shtuchnoho intelektu. *Visnyk NTUU “KPI. Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo”*. 2023. Vyp. 1 (57). S. 215–222.
11. Wainwright O. ‘Its already way beyond what humans can do: will AI wipe out architects? *The Guardian*. 2024. URL: <https://www.theguardian.com/artanddesign/2023/aug/07/ai-architects-revolutionising-corbusier-architecture> (date of access: 20.07.2024).
12. Carlson C. AI design could “bring back the beauty and aesthetics of the classical era” says Tim Fu. *Dezeen*. 2023. URL: <https://www.dezeen.com/2023/08/16/ai-aesthetics-classical-era-tim-fu-aitopia/> (date of access: 20.07.2024).
13. Pro avtorske pravo i sumizhni prava: Zakon Ukrainy vid 01 hrudnia 2022 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (date of access: 20.07.2024).
14. Burstyn N F. Creative Sparks: Works of Nature, Selection and Human Author. *Columbia Journal of Law & the Arts*. 2015. No 39. P. 281–310. URL: <https://academiccommons.columbia.edu/doi/10.7916/D8S75GR4> (date of access: 20.07.2024).
15. Abbott R. I Think, Therefore I Invent: Creative Computers and the Future of Patent Law. *Boston College Law Review*. 2016. Vol. 57. P. 1079–1126. URL: <https://lira.bc.edu/work/ns/39472700-d7fc-4c23-9b47-a7f631296a2e> (date of access: 20.07.2024).
16. European Parliament resolution of 16 February 2017 with recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics (2015/2103(INL)). *European Parliament*. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2017-0051_EN.html?redirect (date of access: 20.07.2024).
17. Artificial Intelligence Act: MEPs adopt landmark law. *European Parliament*. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20240308IPR19015/artificial-intelligence-act-meps-adopt-landmark-law> (date of access: 20.07.2024).
18. Artificial Intelligence Act. European Parliament legislative resolution of 13 March 2024. *European Parliament*. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0138_EN.pdf (date of access: 20.07.2024).